

TÜRKİYE’NİN RUSYA KARŞISINDAKİ REKABET GÜCÜ ANALİZİ: REKABET İNDEKSİ BİLEŞENLERİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Ertan BECEREN

Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi,
İİBF İktisat Bölümü,
ertanbeceren@sdu.edu.tr

Yıldız KUMCULAR

Süleyman Demirel Üniversitesi,
İİBF İktisat Bölümü,
yildizkumcular@gmail.com

Özet

Dünya ekonomisinin küreselleşmesine ve uluslararası ticaretin serbestleşmesine paralel olarak ulusal rekabet gücü kavramı gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Ülkelerin ulusal ticaret politikalarını geliştirip değiştirebilmeleri için öncelikle rekabet gücü kavramının tanımlanması ve rekabet gücünü belirleyen önemli hususların belirlenmesi gerekmektedir. Ancak ulusal rekabet gücü kavramı üzerine iktisat literatüründe birçok farklı tanım bulunmaktadır. Şöyle ki, ulusal rekabet gücünün ölçülmesine ilişkin birçok farklı metodoloji bulunmaktadır. Bu çalışmada ülkeleri mikro ve makroekonomik durumlarına göre değerlendiren WEF (World Economic Forum, Dünya Ekonomik Forumu) kuruluşu tarafınca her yıl düzenli olarak yayınlanan endeks doğrultusunda Türkiye ve Rusya’nın ulusal rekabet gücü karşılaştırılmalı olarak analiz edilmiştir. Son olarak Türkiye için analize ilişkin olarak çözüm önerileri ve ticaret politika önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rekabet gücü, Türkiye, Rusya, Dünya Ekonomik Forumu.

Analysis of Turkey's Competitiveness Against Russia: An Assessment in Terms of Competitiveness Index Components

Abstract

In parallel with the globalization of world economy and international trade liberalization, concept of national competitiveness is gaining importance day by day. In order to develop national trade policies for each country, it is crucial to define and identify the key subjects that determine the competitiveness. However, there are many different definitions on the concept of national competitiveness in the economic literature. Namely, there are many different methodologies for the measurement of national competitiveness. In this study Turkey and Russia's national competitiveness will be analysed in accordance with WEF (World Economic Forum) index which evaluates countries with respect to their micro and macro-economic conditions. Finally, trade policy recommendations will be presented for Turkey.

Keywords: Competitiveness, Turkey, Russia, World Economic Forum.

Giriş

Hızla yol alan küreselleşme ile birlikte bütün ülkelerde liberalleşme eğilimi hız kazanmaktadır. Uluslararası ticaretin liberalleşmesi ile ülkeler arasında ki ekonomik sınırlar ortadan kalkmaya başlamaktadır. Ülkeler global pazardan daha fazla pay elde edebilmek için rekabet güçlerini artırma hususunda yoğun çabalar göstermeye başlamıştır. Rekabet gücü kavramı literatürde 'firma', 'endüstri'(sektör) ve 'ulusal' düzeyde olmak üzere 3 farklı boyutta ele alınmaktadır.

Ancak, sadece firma düzeyinden yola çıkılarak sektör ve ulusal düzeyde rekabet gücü doğru orantılıdır diyebilmek mümkün değildir. İç piyasada başarılı olan bir firma, uluslararası pazarda başarılı olamayabilir. Bunun nedeni ise, ulusal düzeyde rekabet gücü analiz edilirken bütün kıstasların eşit olduğu varsayımından yola çıkılmasıdır. Sektörel rekabet gücü ise sektörün öncü firmalarının verileri kullanılarak analiz edilmektedir. Bu iki düzeyden farklı olarak, ulusal rekabet gücü analiz edilirken firma ve sektör düzeyindeki rekabet gücü kavramından farklılaşarak 'ulusal', bir başka deyişle 'toplumsal' bir nitelik kazanmaktadır.

Bu çalışmada ilk olarak ulusal rekabet gücü kavramının tanımı yapılacak daha sonra rekabet gücünün ölçülmesine ilişkin yöntemler hakkında bilgi verilecektir. Türkiye ve Rusya arasındaki ticari ilişkiler incelendikten sonra, uluslararası kuruluşların endeks analizlerine ilişkin veriler dikkate alınarak iki ülkenin rekabet güçleri analiz

edilecektir. Son olarak, analizden elde edilen bulgular ışığında Türkiye için ticaret politikası önerileri sunulacaktır.

1. ULUSAL REKABET GÜCÜ KAVRAMININ TANIMI

Rekabet gücü (competitiveness) kavramı uzun süredir iktisadi düşüncede önemli bir yere sahip olmuştur. İktisadi açıdan, diğer birçok terim gibi, rekabet gücü kavramı üzerinde de ortak bir tanım bulunmamaktadır. Bu kavram iktisat literatüründe birçok farklı anlam ile karşımıza çıkmaktadır. Şöyle ki, rekabet gücü olgusu ‘karşılaştırmalı üstünlükler’ perspektifine ilave olarak ‘fiyat rekabeti perspektifi’, ‘strateji ve yönetim perspektifi’ ve ‘tarihi sosyo-kültürel perspektif’ gibi farklı disiplinleri kapsayan bir kavramdır (Chan,2002).

Rekabet gücünü tek bir teori, model veya bilim dalı ile açıklamak mümkün değildir. Bu durumun nedeni rekabet gücünü etkileyen birçok farklı faktörün bulunmasıdır. Rekabet gücünü etkileyen faktörler hammadde, üretim, nitelikli işgücü ve bunun yanı sıra iktisadi ve ekonomik olarak etkileyen yönetim, pazarlama ve finansman faktörleridir. İktisat tarihinde ‘rekabet gücü’ kavramı farklı yaklaşımlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Klasik iktisatçılara göre, ‘rekabet’ üretimin artışı, dış ticaret ve bununla birlikte gelen refah iken; Neoklasik iktisatçılara göre ‘rekabet’ piyasa yapısı ve firma sayısı ile ilişkilendirilmiştir.

Rekabet gücü kavramı genel olarak firma, sektör ve uluslararası düzeyde ele alınmaktadır. Firma düzeyinde rekabet kavramı çok daha kolay şekilde açıklanabilirken, genel bir bilgiye ulaşılammamaktadır. Firma düzeyindeki rekabet gücü ile sektör ve uluslararası rekabet gücü arasında doğru orantılı bir ilişkiden söz edilememektedir. İç piyasada güçlü olan bir firma uluslararası pazarda güçlü olacaktır anlamına gelmemektedir. Uluslararası düzeyde rekabet gücü ve firma düzeyindeki rekabet gücü arasında fark oluşmasının nedeni ise, uluslararası düzeyde tüm şartların eşit olduğu varsayımı altında ölçülmesinden kaynaklanmaktadır. Firma düzeyinde rekabet gücü ölçülürken kârlılık, verimlilik ve maliyet esas alınmaktadır.

Bu bağlamda mikro iktisat teorisi açısından bir firmanın ortalama maliyeti arz ettiği ürünün piyasa değerinin üstünde ise, söz konusu firmanın rekabet gücü yoktur. Bu durumda firmanın ya girdi maliyeti yüksektir yada girdilerini yanlış kullanmaktadır. Bir işletme için girdi maliyeti bu hususta çok büyük önem taşımaktadır. Girdi maliyeti düştükçe fiyat avantajı ile işletmeler global pazarda rakipleri ile eşit şartlarda rekabet edebileceklerdir. Sektörel rekabet gücü ise, firma düzeyinden farklı olarak tüm durumların eşit olduğu varsayımı

altında hesaplanmaktadır. Sektörel rekabet gücü firma düzeyinde olduğu gibi karşılaştırma ilkesine dayanmaktadır. Dolayısıyla, firma düzeyinde bir firmadan yola çıkılırken, sektörel düzeyde o sektörün önde gelen firmalarının verileri ile analiz edilebilmektedir.

Ulusal düzeyde rekabet gücü ise firma ve sektörel rekabet gücünden farklı olarak toplumsal refahın artırılması ve bu yolda yönetilen strateji ve politikalar karşımıza çıkmaktadır. Bu üç düzeyde aslında birbirleri ile sıkı bir bağ içinde olmak ile birlikte analiz şekilleri ile birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Ancak firmaları rekabetçi olmayan bir ekonominin gerekirse uluslararası rekabet gücünün tanımı, belirleyicileri, ölçüm teknikleri üzerinde genel kabul gören bir yaklaşım bulunmamaktadır. Bu durumun nedeni ise rekabet gücü kavramına farklı anlamlar yüklenmesinden kaynaklanmaktadır. Kimilerine göre rekabet gücü öz kaynak ve donanımlara sahip olmak, kimilerine göre ise düşük maliyetle yüksek kâr elde edebilmektir. Genelde ise rekabet gücü ülkenin refah düzeyinin sürdürülebilir bir şekilde artış göstermesidir. Uluslararası rekabet gücüne sahip bir ekonomi yaşam standardına artışa yol açan yüksek ve sürdürülebilir verimlilik artışı sağlayan ekonomidir (Comission of European, *Economic Reforms and Competitiveness*, 2006).

Ulusal rekabet gücü kişi başına düşen gelir, ekonomik büyüme, kalkınma hızı ve refah doğru orantılıdır. Ulusal rekabet gücü bir ülkenin yaşam kalitesini arttırırken uluslararası piyasaların koşul ve standartlarına ilişkin mal ve hizmetler üretebilme yeteneğidir (Aktan ve Vural, 2004). Rekabet gücü, büyük ölçüde bir ülkenin sürdürülebilir bir şekilde katma değer üretmesini sağlayabilir ortam oluşturma yeteneğine dayanmaktadır. Rekabet gücü ile birlikte verimlilik ve refah sürdürülebilir olmak durumundadır, çünkü rekabet gücü dinamik bir olguyu ifade etmektedir. Bu özelliğinden dolayı sürekli yenilikçi olmayı, gelişmeyi ve global pazarı ve rakipleri takip etmeyi gerektirmektedir. Hızla gelişen ve değişen piyasa koşullarına uyum sağlayabilmek için, ülkeler ticaret stratejilerini ve politikalarını sürekli yenilemek ve yönetmek zorundadırlar.

Piyasa koşullarının altında kalan bir mal veya hizmet ile rakipleri karşısında başarılı olamayacağı gibi söz konusu durumda rekabet gücünün varlığından bahsetmekte mümkün olmayacaktır. Modern dünya da ülkelerin potansiyeli sadece sahip olduğu kaynaklar ile değil bunların yanında yetişmiş insan gücü, bilgi ileri teknoloji ve yeniliğin üretilmesine ve dünya pazarlarına sunulması ile belirlenmekte ve rekabet modeli bu faktörlere dayandırılmaktadır (Manlau ve Chan, 2002).

Şöyle ki ulusal rekabet gücünü etkileyen faktörler nitelikli iş gücü, teknoloji, kalite, verimlilik ve AR-GE yatırımlarından oluşmaktadır. Bu hususlardan en önemlisi AR-GE yatırımlarıdır. GSMH yüksek olan ekonomiler bu oranda AR-GE ve teknoloji yatırımları yapmaktadır. Bir ekonominin kişi başına düşen geliri 1.000 TL'den 15.000 TL'ye eriştiğinde, ülkenin yatırım alanları bu ölçüde değişmektedir. 1.000 TL gelire sahipken ülke altyapı çalışmalarına ilişkin yatırım yapmaktadır. 15.000 TL gelirden ise, ileri düzeyde AR-GE ve teknoloji yatırımı yapmaktadır. 2011 yılında gayri safi yurt içi hasıla da kişi başına düşen milli gelir 17,549 TL iken AR-GE harcamalarının GSYİH oranı 0,86 iken, 2014 de ise kişi başına düşen gelir 22,549 TL iken ARGE harcamalarının oranı 1,01'e artış göstermektedir. (TÜİK) AR-GE ile kıt kaynaklar ile sonsuz istekleri olan talep sahiplerine rakiplerine nispeten daha kısa sürede ve güçlü bir şekilde arz edilebilmektedir.

Bu husus kuşkusuz gelişmekte olan ülkelerin (GOÜ) rekabet gücü kazanmada neden başarısız olduğuna bir cevap niteliği de taşımaktadır (Dulupçu, 2001:89). Rekabet, ülkeleri kaynaklarını daha etkin kullanmaya yöneltmektedir. Kıt kaynaklarla daha verimli, daha çok çeşitli ve kaliteli mal ve hizmetler üretmek zorundadırlar, çünkü rekabetin olduğu yerde girişimci ve tüketici özgürlüğü olduğu gibi ürün çeşitliliği, fiyat rekabeti, yüksek kalite ve verimlilik var demektir. Refah düzeyinin artması ile birlikte tüketici gelirleri artış göstermektedir ve artan tüketici gelirlerine bağlı olarak tüketicilerin tercihlerinde değişim yaşanmaktadır. Fiyat odaklı satın alma davranışı yerine artık fiyat dışı olarak nitelendirdiğimiz, ürünün kalitesi, pazarlaması ve satış sonrası hizmetler yer almaya başlamıştır. Tüketicilerin talep ettiği yenilik yani inovasyon teknolojideki etkinliğe bağlıdır.

Ülkelerin sahip olduğu teknoloji, rekabet güçleri ile paralellik göstermektedir. Yüksek refah seviyesine sahip ve bu oranda AR-GE ve teknoloji yatırımı yapmakta olan ülkeler gelir seviyesi düşük olan ülkeleri geride bırakmaktadır. Genel olarak rekabet gücü kavramı üzerine tek bir tanım ve kavramı etkileyen tek bir faktörden söz etmek mümkün değildir. Rekabet gücünün analizi ve ölçülmesine ilişkin birçok yöntem bulunmaktadır. Rekabet gücünün artırılması tek başına bir amaç değildir, önemli olan verimlilik ve reel gelirden büyük sıçramalar gerçekleştirilerek ülkede refahı artırarak bu olguyu sürdürülebilir bir şekilde devam ettirebilmektir (WEF, 2014).

2. ULUSAL REKABET GÜCÜ ÖLÇME METODLARI

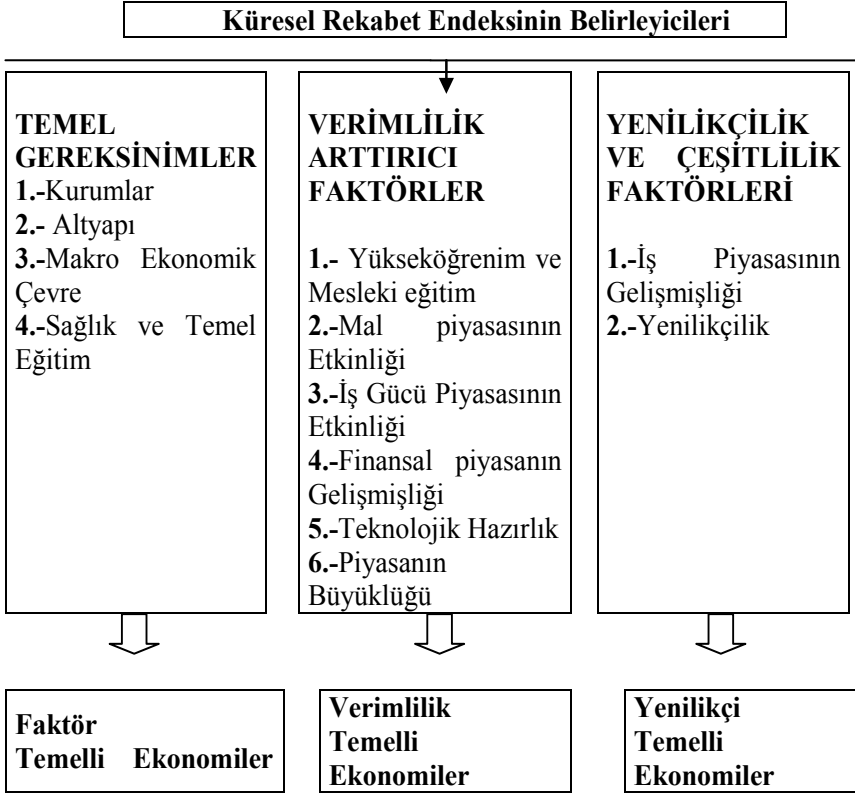
Küresel ticaretin her geçen gün farklı boyutlara ulaşması nedeniyle; firmalar, sektörler ve ülkeler daha iyi olabilmek adına verdikleri mücadelede birbirleriyle rekabet etmektedirler. Rekabet gücü olgusunun farkına varılmasıyla, firmalar firma düzeyinde ve ülkeler ulusal düzeyde ticaret politikalarını günümüz koşullarına uyum sağlayacak şekilde uyarlamaktadırlar. Ulusal rekabet gücü ile ülkeler arasındaki farkların ve benzerliklerin boyutunu ölçmeye ilişkin yapılan analiz çalışmaları gün geçtikçe artmakta ve yenilenmektedir. Dünya Ekonomik Forumu (WEF, World Economic Forum) tarafından her yıl yayınlanan rekabet gücü raporunun kapsam ve özellikleri bu bölümde incelenecektir.

2.1. Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabet Gücü Endeksi –GCI

Merkezi İsviçre'nin Cenevre kentinde bulunan Dünya Ekonomik Forumu adlı uluslararası araştırma enstitüsü, 1979 yılından itibaren her yıl GCI (Global Competitiveness Index, Küresel Rekabet Gücü Endeksi,) adı altında ülkelerin küresel rekabet gücünü analiz eden bir rapor yayınlamaktadır. Aslında 1979 yılında Cenevre Üniversitesinde işletme profesörü olan Prof. Dr. Klaus Schwab tarafından 16 ülkeyi içeren bir proje araştırması olarak başlamış ve daha sonra her yıl düzenli olarak ülke sayısı değişerek analiz yapılmaya devam edilmiştir. Global Rekabet Raporunda, rekabet gücünün tanımı konusunda bir ülkenin ürettiği mal ve hizmetlerin miktarı ve pazardaki payından ziyade, bir ülkenin üretiminin ve verimliliğinin sürdürülebilir bir kalkınma sağlayıp sağlamadığı üzerinde durulmaktadır. Şöyle ki, rekabet gücü endeksi ulusal rekabetçilik konusunda mikro ekonomik ve makroekonomik durumu analiz eden bir yapıya sahiptir. Asıl amaç ülkelerin verimlilik düzeyini belirleyen etmenleri ortaya koyabilmek, o ülkenin güçlü ve zayıf yanlarını ortaya çıkartarak politika yapıcılara sürdürülebilirlik ve kalkınma amaçlı planlarında yol gösterebilmektir (Rekabet Forumu, 2011).

Endekste rekabet gücünü etkileyen faktörler iki temel başlıkla açıklanmaktadır. Bunlar 'ekonomik' ve 'stratejik' faktörlerdir. Ekonomik faktörler *üretim*, *altyapı* ve *refah* gibi kantitatif faktörlerin istatistikî veriler araştırılarak elde edilirken; stratejik faktörler *idari etkinlik*, *kalkınma* ve *kurumsal yeterlilik* gibi kalitatif faktörlerden oluşmaktadır.

Şekil 1: Küresel Rekabet Endeksinin Belirleyicileri.

Kaynak: WEF, *Küresel Rekabet Endeksi (2014),2014-2015:9*

Şekil 1'de görüldüğü üzere, GCI 'ekonomik' ve 'stratejik' yönden 3 başlık ve 12 gelişme eksenini yardımı ile hesaplanmaktadır. Faktör temelli gelişme aşamasındaki ekonomiler ucuz iş gücüne sahip doğal kaynaklarını kullanarak ticarete ara mal ihraç eden ekonomik yapıya sahiptir. Dolayısıyla rekabet edebilmeleri için iyi işleyen kurumlara, sağlıklı işleyen bir alt yapıya düzgün işleyen makroekonomik çevreye ve sağlıklı nitelikli iş gücüne ihtiyacı vardır.

2014-2015 GCI raporuna göre, bu gurubu oluşturan ülkelerin çoğunluğu Pakistan ve Hindistan gibi Asya ülkeleridir. Faktör temelli aşamadan verimlilik temelli aşamaya geçebilmeleri için bu ekonomilerin öncelikle bu dört maddede iyileşme göstermeleri gerekmektedir. Gelişme seviyesindeki artış ile birlikte ücretler artarken, ekonomiler verimlilik etken aşamasına ulaşabilmektedir. Bu

aşamada üretim kaynakları ve verimlilik odak nokta oluşturmaktadır. Verimlilik etken ekonomilerde ise verimli üretim yapabilmeleri için nitelikli iş gücü yetiştirebilmeleri ve mal piyasasının talep ve arzına göre uygun hareket edebilmeli, nitelikli işgücünü doğru yerde ve doğru zamanda kullanarak verimlilik arttırmaları ve daha büyük piyasaya sahip olabilmek için ölçek ekonomisinin avantajlarından yararlanmaları gerekmektedir. GCI 2014-2015 raporuna göre verimlilik etken ülkeler arasında göze çarpan Çin'in bu aşamada kalmasının sebebi, pazar büyüklüğünde birinci sırada olmasına rağmen yükseköğretim oranının oldukça düşük olması ve yüksek vergi oranlarına sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Ülkenin verimlilik etken aşamasından yenilik etken aşamasına geçebilmesi için öncelikle bu altı faktörde iyileşme gösterebilmesi gerekmektedir.

2014-2015 GCI raporuna göre Türkiye yenilik etken aşamasına geçiş ülkeleri arasında yer almaktadır. 2010-2011 GCI raporunda verimlilik etken aşamasında bulunan Türkiye'nin bu yükselişinin nedeni kurumsal yapılanmada gösterdiği iyileşmedir. 2010 yılında Türkiye 88. sırada yer alırken, 2015'de 64. sıraya yükselmiştir. Ayrıca yüksek eğitim gelişme ekseninde 2010 yılında 71. sırada yer alırken 2014 GCI raporunda 50. sıraya yükselmiştir. 2014 raporuna göre makro ekonomik ortam ve inovasyon faktörlerinde de iyileşme göstermiştir.

Son olarak yenilik etken gelişme aşamasındaki ekonomilerin yüksek ücretler, yüksek refah düzeyi ve yaşam standardının yüksek olması nedeniyle, rekabet edebilmeleri ve yenilik gösterebilmeleri için özgün ürün üretebilme yeteneğine sahip olmaları gerekmektedir. Bu ekonomiler milli gelirin yüksek bir payını AR-GE yatırımlarına yatırmaktadırlar. İş piyasasının gelişmişliğiyle birlikte kısa sürede verimli bir şekilde tüketici taleplerine cevap verebilmeyi hedeflemektedirler. Yenilikçilik konusunda özellikle İsviçre gibi yüksek milli gelir ve yüksek bir AR-GE düzeyine sahip olan ekonomiler yenilikçi adımlar atabilmektedir ve yenilikle yeni iş olanakları oluşmakta ve iş hacminin artışına yol açmaktadır. Bu şekilde ekonomi kendini sürekli yenilemekte ve rekabet gücünde artış gösterebilmektedir. İsviçre 2014-2015 GCI raporunda 144 ülke arasında 1. sırada yer almaktadır ve bu konumunu 2011 yılından itibaren korumaktadır. Bu ülke 5.9 oranı ile dünyanın en yüksek yenilik kapasitesine sahiptir ve küresel ölçekte en çok AR-GE harcaması olan şirkete sahiptir.

GCI rekabet gücü endeksini hesaplamadan önce ülkeleri gelişmişlik düzeylerine göre ayırmaktadır. Bunun nedeni her ülke ekonomisinin aynı düzeye sahip olmamasıdır. Bu husustan yola

çıkılarak 12 gelişme eksenini hesaplanmadan önce ülkelerin kişi başına düşen gayri safi milli hâsıla değerine göre gruplaştırmaktadır. Akabinde 12 bileşenden hangisinin ağırlıklı olarak hesaplanması gerektiğini göstermektedir.

Bu bağlamda, GSMH'sı 2.000 doların altında olan ülkeler 1. grubu oluşturmakta ve 'Üretim Faktörleri Odaklı' olarak değerlendirilmektedir. GSMH'sı 2.000-3.000 dolar aralığındaki ülkeler ise 'Verimlilik Odaklı Ülkeler' olarak tanımlanmaktadır. Milli gelir büyüklüğü 3.000-9.000 dolar aralığındaki ülkeler '1. Gruptan 2. Gruba Geçiş Ülkeleri' olarak görülmektedir. Son olarak, 9.000 - 17.000 dolar aralığındaki GSMH'ya sahip olan ülkeler ise 'Verimlilikten, İnovasyon Odağına Geçiş Ülkeleri' olarak adlandırılmaktadır.

WEF 2014-2015 raporuna göre, verimlilik temelliden yenilik temelliye geçiş ülkesi olan ve kişi başına düşen milli geliri 10,815 \$ olan Türkiye'nin rekabet gücü hesaplanırken; 'temel gereksinimler' faktörünün ağırlığı %35,5, 'verimlilik artırıcı' faktörünün ağırlığı %50 ve 'yenilikçilik ve çeşitlilik' faktörünün ağırlığı ise %14,5 değeri temel alınarak hesaplanmıştır (WEF, 2014:368).

Tablo1: Gelişmişlik Düzeyini Belirlemeye Yönelik Gelir Eşikleri ve Faktörlerin Ağırlıkları.

GELİR EŞİKLERİ Kişi Başı GSYİH (\$)	<u>ÜLKELERİN GELİŞMİSLİK DÜZEYLERİ</u>				
	FAKTÖR TEMELLİ	FAKTÖR TEMELLİ DEN VERİMLİLİK TEMELLİ YE GEÇİŞ	VERİM LİLİK TEMEL Lİ	VERİMLİLİK TEMELLİDEN YENİLİKÇİ TEMELLİY E GEÇİŞ	YENİLİKÇİLİK TEMEL Lİ
	< 2000	2000-2999	3000-8999	9000-17000	>17000
<u>Faktör Ağırlıkları</u>					
Temel Gereksinimler	%60	%40-%60	%40	%20-%40	%20
Verimlilik Arttırıcılar	%35	%35-%50	%50	%50	%50

Yenilikçilik Ve Çeşitlilik	%5	%5-%10	%10	%10-%30	%30
----------------------------	----	--------	-----	---------	-----

Kaynak: WEF, Küresel Rekabetçilik Raporu (2014), 2014-2015:10.

WEF 2014- 2015 GCI raporunda 144 ülke için hesaplama yapmadan önce, ülkeler 5 ayrı eksene ayrılmıştır. Tablo 2’de ülkelerin sınıflandırılması gösterilmiştir.

Tablo2: Ülkelerin Gelişmişlik Düzeylerine Göre sınıflandırılması

FAKTÖR TEMELLİ EKONOMİLER 37 ÜLKE	FAKTÖR TEMELLİ DEN VERİMLİLİK TEMELLİ YEĞEÇİŞ ÜLKELE Rİ 16 ÜLKE	VERİMLİLİK TEMELLİ EKONOMİLER 30 ÜLKE	VERİMLİLİK TEMELLİDEN YENİLİKÇİLİK TEMELLİYE GEÇİŞ ÜLKELERİ 24 ÜLKE	YENİLİKÇİLİK TEMELLİ EKONOMİLER 37 ÜLKE
--	--	--	--	--

Bangladeş	Angola	Arnavutluk	Arjantin	ABD
Benin	Azerbaycan	Ermenistan	Barbados	Almanya
BurkinaFaso	Cezayir	Bulgaristan	Bahreyn	Avustralya
Burundi	Bhutan	Cape Verde	B.A.E	Avusturya
Kamboçya	Bolivya	Çin	Brezilya	Belçika
Kamerun	Botsvana	Guatemala	Şili	Çek Cum.,
Çad	Gabon	Guyana	Kosta Rika	Güney
Etiyopya	Honduras	Güney	Hırvatistan	Kıbrıs
Gambiya	İran	Afrika	Kazakistan	Danimarka
Cum	Kuveyt	Gürcistan	Macaristan	Fransa
Gana	Libya	Doğu Timor	Letonya	Finlandiya
Gine	Moğolistan	Dominik	Lübnan	Hollanda
Haiti	Moldavya	Cum.	Litvanya	Hong Kong
Hindistan	Filipinler	Mısır	Malezya	İngiltere
Kenya	Suudi	El Salvador	Meksika	İrlanda
Kırgızistan	Arabistan	Fas	Moritus	İspanya
Lao PDR	Venezuela	Endonezya	Panama	İsrail
Lesotho		Jamaika	Polonya	İsveç
Madagaskar		Karadağ	Sejšeller	İsviçre
Malavi		Kolombiya	Surinam	İtalya
Mali		Makedonya	Rusya	İzlanda
Moritanya		Namibya	Federasyonu	Japonya
Mozambik		Paraguay	Türkiye	Kanada
Myanmar		Peru	Umman	Katar
Nepal		Romanya	Uruguay	Kore Cum.
Nikaragua		Sırbistan		Lüksemburg
Nijerya		Svaziland		Malta
Pakistan		Sri Lanka		Norveç
Ruanda		Tayland		Portekiz
Senegal		Tunus		Singapur
Sierra Leone		Ukrayna		Slovenya
Tanzanya		Ürdün		Tayvan
Tacikistan				Trinidad
Uganda				Togo
Vietnam				Yunanistan
Yemen				Yeni Zelanda
Zambiya				Porto Riko
Zimbabve				

Kaynak: WEF, Küresel Rekabetçilik Raporu (2014), 2014-2015: 11

3.TÜRKİYE’NİN YILLARA GÖRE REKABET GÜCÜ ANALİZİ

Grafik 1: Türkiye’nin rekabet gücü analizi, 2006-2014.

Kaynak: WEF, Küresel Rekabetçilik Raporu (2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2014)

Tablo 3’ te görüldüğü üzere; 2006-2007 döneminde 125 ülke arasında 59. sırada yer alan Türkiye’nin o dönemde en büyük sorunu yüksek seviyedeki kamu borçları ve mali açıkları olmuştur. 2006 Yılında Türkiye’nin eğitim kalitesi diğer ülkelere oranla ortalamanın altında kalmıştır, ancak altyapı kriterinde 2014-2015 GCI raporunda en yüksek rakamlara ulaşarak altyapı bileşeninde yükselmiştir. Türkiye 2007-2008 raporunda 53. sıraya yükselirken 2008-2009 raporunda 63. sıraya düşmüştür. Bu düşüşün temel nedeni 2008’in son çeyreğinde ABD konut piyasalarında yaşanan sorunlardan dolayı çıkan 2008 dünya krizi olarak görülmektedir. Türkiye’nin 2008 krizinden çok fazla etkilenmemesinin nedeninin ise 2001 yılında yaşanan krizden sonra uygulanan “Güçlü Ekonomiye Geçiş” programının getirdiği yenilikler olduğu ileri sürülmektedir.

2009-2010 raporunda Türkiye 61.sıraya yükselerek konumunu korurken, 2010-2011 raporunda GSMH’sı 10,471.7\$’dan 8,723\$’e düşerek %14’lük bir düşüş yaşamış ve verimlilikten yenilik temelli ekonomilere geçiş ülkeleri grubundan, verimlilik etken ülkeleri grubuna düşmüştür. Bu durumu 2011 yılında toparlayarak 2011-2012 döneminde GSMH’sı 10,399 \$ ulaşmış ve tekrar verimlilik etkenden yenilik etken ülkelere geçiş ekonomileri arasındaki yerini almıştır.

Bütün bu gelişmelerin ardından, Türkiye'nin 2013-2014 GCI raporuna kıyasla 2014-2015 yılı raporundaki gelişmeler şu şekilde özetlenebilir. 2013 yılında makroekonomik çevre bileşeninde ortalamanın altında kalarak 73. sırada yer alırken, 2014 raporunda büyük bir iyileşme göstererek 58. sıraya yükselmiştir. Pazar büyüklüğü sıralamasında 2013'de olduğu gibi 2014'de yerini koruyarak 16.sırada yer almıştır. Türkiye sadece 2013 raporunda olduğu gibi 2014-2015 raporunda da emek piyasalarının etkinliği bileşeninde 130. sırada yer alarak ortalamanın altında kalmıştır. Şöyle ki, Türkiye 12 bileşenden sadece emek piyasalarının etkinliği bileşeninden başarılı olamamıştır. Ancak bu hususların birisi veya bir kısmındaki ilerlemenin uluslararası rekabet gücü için tek başına yeterli olmayacağı belirtilerek, rekabetçi bir ekonomi için bu alanda kapsamlı ve birbirleriyle uyumlu politikaların uygulanması gerektiğine dikkat çekilmektedir (Bedir, 2009).

TABLO 3: Son 9 yılda Küresel Rekabet Endeksi Bileşenlerine Göre Türkiye'nin Durumu

	125 ÜLK E ARAS INDA 2006- 2007	131 ÜLKE ARASI NDA 2007- 2008	134 ÜLK E ARA SIN DA 2008- 2009	133 ÜLKE ARASI NDA 2009- 2010	139 ÜLK E ARA SIN DA 2010- 2011	142 ÜLK E ARA SIN DA 2011- 2012	144 ÜLK E ARA SIN DA 2012- 2013	148 ÜLKE ARASI NDA 2013- 2014	144 ÜLKE ARASI NDA 2014- 2015
Ülkeler arasında sırası	59	53	63	61	61	59	43	44	45
Kurumsal yapı	51	4,13	80	96	88	80	64	56	64
Altyapı	63	3,68	66	62	56	51	51	49	51
Makroekon omik çevre	111	4,66	79	64	83	69	55	76	58
Sağlık ve ilköğretim	78	5,31	78	74	72	75	63	59	69
Yükseköğre tim	57	4,05	72	73	71	74	74	65	50
Ürün piyasalarını n etkinliği	-	4,54	55	56	59	47	38	43	43
Emek piyasalarını n etkinliği	-	3,60	125	120	127	133	124	130	131
Finansal piyasaların gelişmişliği	-	4,40	76	80	61	55	44	51	58

Pazar büyüklüğü	47	4,97	15	15	16	17	15	16	16
Teknolojik altyapı	52	3,39	58	54	56	55	53	58	55
İş dünyasının gelişmişliği	39	4,45	60	52	52	58	47	43	50
İnovasyon	51	3,36	66	69	67	69	55	50	56

Kaynak: WEF, Küresel Rekabetçilik Endeksi (2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014).

4. TÜRKİYE’NİN REKABET GÜCÜNÜN RUSYA İLE KARŞILAŞTIRILMASI

WEF'in Küresel Rekabetçilik Endeksi bilgileri ışığında bir tarafta 2006-2014 yılları arasında iyileşme ve gelişme gösteren Türkiye ve diğer tarafta DTÖ'ye üye olduktan sonra yükselişe geçen BRİCS ülkelerinden Rusya'yı mikro ve makro düzeyde karşılaştırmalı olarak incelediğimizde;

TABLO 4: Türkiye'nin rekabet gücünün Rusya ile karşılaştırılması, 2012-2014.

ANA BİLEŞENLER	RUSYA			TÜRKİYE		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
KURUMSALYAPI	3,1	3,3	3,5	4,0	4,1	3,9
ALTYAPI	4,5	4,6	4,8	4,4	4,5	4,6
MAKRO EKONOMİK ÇEVRE	5,8	5,9	5,5	4,9	4,6	4,8
SAĞLIKVE İLKÖĞRETİM	5,7	5,7	6,0	5,8	5,9	5,8
YÜKSEK ÖĞRETİM	4,6	4,7	5,0	4,1	4,3	4,7
ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	3,6	3,8	4,1	4,6	4,5	4,6
EMEKLİ PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	4,2	4,3	4,4	3,8	3,7	3,5
FİNANSAL PİYASALARIN ETKİNLİĞİ	3,2	3,4	3,5	4,5	4,4	4,2
PAZAR	4,1	4,0	4,2	4,3	4,1	4,3

BÜYÜKLÜĞÜ						
TEKNOLOJİK ALT YAPI	5,8	5,8	5,8	5,3	5,3	5,3
İŞ DÜNYASININ BÜYÜKLÜĞÜ	3,3	3,6	3,8	4,3	4,4	4,3
İNOVASYON	3,0	3,1	3,3	3,3	3,5	3,4

Kaynak: WEF, Küresel Rekabetçilik Endeksi (2012, 2013, 2014).

Türkiye 2014-2015 GCI raporunda 144 ülke arasında 45.sırada yer almıştır ve Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dan oluşan BRICS ülkeleriyle kıyaslandığında, 28. sırada yer alan Çin hariç, daha üst sırada yer almaktadır. Aynı raporda Rusya 53. sırada yer alarak Türkiye'den 8 basamak geride kalmaktadır. Rusya 2012-2013 GCI'ya göre 144 ülke arasında 67.sırada yer alırken, 2014-2015 raporunda 144 ülke arasında 53. sıraya yükselmiştir.

Rusya'nın en büyük gücünü pazar yapısı oluşturmaktadır. Rusya iç pazarda 7. ve dış pazarda 9. sırada yer alırken, Türkiye 16. sırada yer alarak Rusya'nın gerisinde kalmıştır. Rusya makro ekonomik çevre bileşeninde önceki yıllara göre iyileşme gösterse de, 2014-2015 GCI'de düşüş yaşamıştır. Bu düşüşün nedeni hiç kuşkusuz ki 2014 Mart döneminde yaşanan Kırım olaylarından kaynaklanmaktadır. Bu olaylar Rusya'nın pazar yapısında değişime neden olmuştur. 2012-2013 raporunda iç pazarda 9. dış pazarda 7. sırada yer alırken, 2014-2015 GCI'de bu durumun tam tersinin olmasının nedeni AB ülkelerinin uyguladığı ambargodan kaynaklanmaktadır.

Rusya'nın çok fazla gelişme gösterememesinin nedeni ise inovasyon bileşeninde düşüş yaşamasına bağlanmaktadır. 2010-2011 raporunda 38. sırada yer alırken, 2014-2015 raporunda 66. sıraya gerilemiştir. Rusya'nın rekabet düzeyinin düşme nedenleri sıralanırsa, son teknolojinin ulaşılabilirliği (108), finansal sistemdeki sorunlar (71), çalışanların üzerinde yüksek vergi oranlarına sahip olması (115), tarım sektörünün maliyetinin yüksek olması (125), mal piyasasında vergi oranlarının yüksek olması (116) ve özellikle sağlık konusunda HIV virüsüne karşı korumasızlığı (110) gibi faktörler ön plana çıkmaktadır. Tablo3'de görüldüğü üzere, emek piyasasının etkinliği, pazar büyüklüğü ve makroekonomik çevre bileşenlerinde Rusya Türkiye'den daha iyi konumdadır.

Tablo5: Küresel rekabet gücü endeksi bileşenleri 2014-2015.

<u>RUSYA</u> <u>KÜRESEL REKABET GÜCÜ</u> <u>ENDEKSİ</u>	<u>TÜRKİYE</u> <u>KÜRESEL REKABET GÜCÜ</u> <u>ENDEKSİ</u>
1)TEMEL GEREKSİNİMLER	1)TEMEL GEREKSİNİMLER
A)KURUMSAL YAPI	A)KURUMSAL YAPI
MÜLKİYET HAKLARI	MÜLKİYET HAKLARI
AHLAKİ DEĞERLER VE YOLSUZLUK	AHLAKİ DEĞERLER VE YOLSUZLUK
KAMU İDARESİNİN ETKİN OLMASI	KAMU İDARESİNİN ETKİN OLMASI
GÜVENLİK	GÜVENLİK
KURUMSAL AHLAKİ NORMAL ETİK HESAP VERİLEBİLİRLİK	KURUMSAL AHLAKİ NORMAL ETİK HESAP VERİLEBİLİRLİK
B)ALTYAPI	B)ALTYAPI
GENEL ALTYAPI	GENEL ALTYAPI
DETAYLI ALTYAPI	DETAYLI ALTYAPI
C)MAKRO EKONOMİK ÇEVRE	C)MAKRO EKONOMİK ÇEVRE
D)SAĞLIK VE İLKÖĞRETİM	D)SAĞLIK VE İLKÖĞRETİM

Kaynak: WEF, Küresel Rekabetçilik Endeksi, (2014-2015).

Tablo6: Küresel rekabet gücü endeksi bileşenleri 2014-2015

<u>RUSYA</u> <u>KÜRESEL REKABET GÜCÜ</u> <u>ENDEKSİ</u>	<u>TÜRKİYE</u> <u>KÜRESEL REKABET GÜCÜ</u> <u>ENDEKSİ</u>
2)VERİMLİLİK ARTTIRICILAR	2)VERİMLİLİK ARTTIRICILAR
A)YÜKSEKÖĞRETİM	A)YÜKSEKÖĞRETİM
EĞİTİME DAİR NİTELİKSEL PERFORMANS	EĞİTİME DAİR NİTELİKSEL PERFORMANS
EĞİTİME DAİR NİCELİKSEL PERFORMANS	EĞİTİME DAİR NİCELİKSEL PERFORMANS
İŞ BAŞINDA EĞİTİM	İŞ BAŞINDA EĞİTİM
B)ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	B)ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ
İÇ REKABET	İÇ REKABET
DIŞ REKABET	DIŞ REKABET
C)EMEK PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	C)EMEK PİYASALARININ ETKİNLİĞİ
ESNEKLİK	ESNEKLİK
İŞ GÜCÜ KAPASİTESİNİN ETKİN KULLANIMI	İŞ GÜCÜ KAPASİTESİNİN ETKİN KULLANIMI
D)FİNANSAL PİYASALARIN GELİŞMİŞLİĞİ	D)FİNANSAL PİYASALARIN GELİŞMİŞLİĞİ
ETKİNLİK	ETKİNLİK
GÜVEN	GÜVEN
E)TEKNOLOJİK ALT YAPI	E)TEKNOLOJİK ALT YAPI
F)PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	F)PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ
İÇ PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	İÇ PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ
DIŞ PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	DIŞ PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ
3)YENİLİK ETKENLER	3)YENİLİK ETKENLER
A)İŞ DÜNYASININ GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ	A)İŞ DÜNYASININ GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ
B) İNOVASYON	B) İNOVASYON

Kaynak: WEF, Küresel Rekabetçilik Endeksi, (2014-2015).

Tablolarda görüldüğü üzere, Türkiye ve Rusya ayrıntılı olarak 12 bileşenin alt başlıkları dâhilinde karşılaştırıldığında, WEF 2014-2015 raporuna göre Türkiye mülkiyet hakları (47), altyapı gelişmişliği (33), finansal piyasaların gelişmişliği (58), son teknolojilere ulaşılabilirlik (45), iş dünyasının gelişmişliği (50) ve inovasyon (56) bileşenlerinde Rusya'ya karşı daha üstün performans sergilemektedir.

Rekabet üstünlüğü oluşturmada etkin olan 4 bileşen açısından değerlendirirsek, makro ekonomik çevre bileşeninin kamu borç stoku kriterine göre, Türkiye 53. sıradayken Rusya'nın 10. sırada yer aldığı, ulusal tasarruf oranı kriterine göre ise Türkiye 117. sıradayken Rusya'nın 41. sırada yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla, makro ekonomik çevre bileşeninde Türkiye'nin Rusya'ya göre daha zayıf bir konumda olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'nin makroekonomik istikrar planlarını geleceğe yönelik daha sağlıklı şekilde hazırlaması ve kamu harcamalarını azaltarak özel sektörün önündeki engelleri kaldırması gereği ortaya çıkmaktadır.

Emek piyasasının etkinliği açısından Türkiye özellikle bu bileşende güçsüz bir rekabet düzeyine sahiptir ve 131. sırada yer alarak ortalamanın çok gerisinde kalmaktadır. Rusya ise bu bileşende esneklik ve emek iş gücü piyasasını etkin bir şekilde kullanarak 45. sırada yer almaktadır.

Finansal piyasaların gelişmişliği açısından '*esneklik*' ve '*güvenilirlik*' olmak üzere iki odak noktası bulunmaktadır. Finansal piyasaların gelişmişliği bileşeninde, mali piyasaların düzenlenmesi ve güçlü bankacılık ve finans yapısına sahip olarak Türkiye 58. sırada yer almaktadır ve 110. sıradaki Rusya'yı geride bırakmıştır.

Teknolojik alt yapı açısından ise, ulaşılabilir son teknoloji bileşeni bakımından Türkiye 45. sırada yer alarak 108. sıradaki Rusya'nın önünde yer almaktadır. Teknoloji yatırımlarını aksatması nedeniyle, Rusya hem teknoloji hem de inovasyon bileşenlerinde gerileme göstermiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, iki ülkenin de '*verimlilikten yenilik temelli ekonomilere geçiş aşaması ülkeleri*' arasında yer almasına rağmen, ülkelerin farklı bileşenlerde farklı başarılar ve başarısızlıklar gösterdiği görülmektedir.

SONUÇ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

Bir ülkenin uluslararası endekste toplam sıralamadaki yeri, o ülkenin rekabet düzeyi hakkında fikir verebilmektedir, ancak önemli olan hangi alanlarda ilerleme kaydedildiğini ve hangi alanlarda müdahalenin gerekli olduğunu gösteren alt bileşenlerin incelenmesi gerekmektedir. Bu noktada Tablo5'de gördüğümüz üzere, Türkiye

2013-2014 GCI göre 2014-2015 yılı GCI de ilerleme ve büyüme gösterdiği alanların yanında aynı kaldığı bileşenler de bulunmaktadır. Odaklanmamız gereken faktör, iyileşme gösterdiğimiz bileşenlerde kalkınma ve refah için sürdürülebilirlik sağlamak ve iyileşme gösteremediğimiz alanlarda ise doğru politika müdahalelerde bulunmaktadır. Ülkenin kalkınma sürecinin başarıyla devam edebilmesi için istikrarlı ve sürdürülebilir politikalara ihtiyacı vardır. Yıllık yayınlanan bu raporların amacı ise ülkenin geride kaldığı noktaları politika yapıcılara gösterebilmektir.

Küreselleşme ve teknoloji ile birlikte hızla yayılan bilgi ve büyüyen pazarlar dünyada birçok güç noktasını değiştirmiştir, özellikle burada Çin ve Rusya gibi ülkelerin DTÖ üye olması ile bu süreç birlikte ivme kazanmıştır. 2001, 2008 ve 2011 krizleri ile birlikte birçok ülke toparlanabilmek için yeni güç politikaları oluşturmuşlardır. Türkiye'nin özellikle 2008 krizinden çok büyük yara almadan çıkmasının sebebi, 2001 krizi sonrası yürütülen ticaret politikasıdır. Bu hususta 2013-2014 verileri ile 2014-2015 verilerini karşılaştırdığımızda şu sonuçlara ulaştığımızdır.

1.12 bileşeni genel olarak incelediğimizde, ilk olarak *kurumlar* bileşeninin alt başlıklarından olan *terörizmin iş hayatına maliyeti* kriteri açısından Türkiye 123.sıradadır ve oldukça gerilerde yer almaktadır. En avantajlı olduğu alt bileşen ise 34. sırada yer alınan *yatırımcıları korumaya yönelik alınan tedbirler* alt başlığı olmuştur. Kurumlar bileşeninde 8 basamak gerileyerek 64. sıraya gerilememizin sebebi ise, usulsüz ödemelerin ve rüşvetin artışı buna bağlı olarak politikacılara duyulan güvenin azalmasıdır. Bir diğer başlık olan *alt yapı* bileşeninde ise 3 sıra bir gerileme yaşayarak 51. sıraya yerleşmemizin sebebi özellikle elektrik tamir ve ulaştırma yapısında iyileşme görülmemesi ve bunun yanı sıra mobil telefon ve sabit telefon aboneliğinde dünya ortalamasının altında kalınmasıdır. Bu bileşende Türkiye en avantajlı durumu *karayolları kalitesi ve havayolu ile taşınan yolcu sayısı alt* başlığında göstermiştir. Hava taşımacılığı yolu kalitesinin artırılması ile birlikte taşınan yolcu sayısında artış yaşanmaya başlamıştır.

2.En önemli bileşenlerden biri olan *makroekonomik çevre* bileşeninde, Türkiye uzun yıllardır ciddi bir ilerleme elde etmiştir. 22 sıra yükselerek 58. sıraya yükselerek iyileşme göstermesinin temel sebebi, toplam yurt içi tasarruf payının geçtiğimiz seneye göre artış göstermesidir. Tasarruf oranındaki artış ile ülkemiz kendi potansiyelini daha fazla harekete geçirebilme adına adımlar atabilecektir. Tasarrufun artışı ile yatırımlar artabilecek ve buna bağlı

olarak dışa bağımlılığımız azalacaktır. Bu noktada uzun vadede sürdürülebilir tasarruf politikaları hazırlanmalıdır.

3. Türkiye'nin 2013-2014 ve 2014-2015 dönemlerinde ortalamasının altında kaldığı bileşen *emek piyasasının etkinliği* kriteridir. Ülkenin yetenekleri değerlendirme kapasitesi(100) oldukça düşüktür, böylece verilen beyin göçü sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Çalışanların ve işverenlerin üzerindeki yüksek vergi yükünden dolayı kayıt dışı istihdam gün geçtikçe artış göstermektedir ve özellikle kadın çalışanların sayısı gelişmekte olan ülkelere göre oldukça düşük sıradadır (130). Bu soruna yönelik olarak, yüksek vergi oranları için uzun dönemli bir çalışma yapılmalı bu şekilde kayıt dışı istihdam önlenmeli ve kadınların çalışma hayatına atılabilmesi için gerekli teşvikler yapılmalıdır. Yüksek oranlı genç nüfusa sahip ülkemizin bu avantajından yararlanamıyor olması kalkınma ve rekabet gücü için oldukça olumsuz etkilemektedir. Nitelsiz iş gücü oranının en aza indirilmesi için gerekli eğitimleri ülke çapında arttırmak gerekmektedir.

4. Raporda Türkiye'nin en iyi olduğu bileşen ise *piyasa büyüklüğüdür*. İç pazar büyüklüğünde 16. sırada yer almaktadır. Bir ülkenin iç pazarı ne kadar büyükse o kadar çok yabancı yatırım çekecektir. *Dış pazar büyüklüğü* alt başlığında da aynı şekilde 26. sırada yer almaktadır. Ülkemizin GSYİH'sinin dünya payında ki oranı yüzde 1,35'dir ve 16. sırada yer almaktadır. Bu oranda ihracatın payının oldukça düşük olması, cari açık ve dış borcun artması da önemli bir rol oynamaktadır. Bu soruna yönelik olarak ihracatı artırıcı teşvikler yapılmalıdır. İhracata yönelik olan vergi ve prosedürlerde düzenlemeye gidilmelidir. Özellikle Rusya'ya karşı uygulanan ambargo dolayısıyla aramızda yapılan anlaşmalar ile 2015-2016 yılı ihracat oranlarında artış gösterebilmek için bu alanda odaklanılmalıdır.

5. Teknolojinin hızla değişmesi ve dinamikliğine bağlı olarak, Türkiye *yenilikçilik* bileşeninde *teknoloji* bileşeni ile birlikte iyileşme göstermeyi başarmıştır. Yenilikçi bir yapıya sahip olabilme için özellikle GSYİH yüksek olan ülkelerde olduğu gibi güçlü AR-GE yatırımları yapılmalı ve var olanın dışında tüketici taleplerine karşılık verebilmektir. Son teknolojilerin ulaşılabilirliği bakımından Türkiye oldukça iyi bir sıralamaya sahip olsa da, AR-GE yatırımlarının GSYİH'daki yeri oldukça düşüktür. Beyin göçü kaybetmemizin en önemli faktörlerinden bir tanesi de budur. Eğer bu konuda odaklanılırsa, artan AR-GE merkezleri ile istihdam artırılabilir ve beyin göçü engellenebilir ve aynı zamanda yetenekleri kullanabilme sıralamasında iyileşme gösterilebilecektir.

Yapılabilecek uzun dönemli politikalarda özellikle yabancı yatırımların önü açılmalıdır yabancı yatırımlar ile birlikte teknoloji transferi yapılırken harcanan yüksek maliyetlerde azalma ile birlikte tasarruf artacak gelen yabancı yatırım ile birlikte istihdam artabilecektir. Küreselleşen dünya ekonomisinde rekabet gücü dediğimiz şey aslında yeni teknolojiler üretmeye ve bu yeni teknolojileri hızla üretime dönüştürmeye dayanmaktadır. Ülkemizin sürdürülebilir kalkınma gösterebilmesi ve vatandaşları için refah seviyesine ulaşabilmesi için kısa dönemliden ziyade uzun dönemli iyileştirme politikaları düzenlenmelidir ve bu politikaların vizyonu hazırlanırken ülkemizin en iyi olduğu durum ve kaynaklardan yararlanmalıdır. Özellikle gıda sanayisinde iyi olan ülkemizin bu sektörü Çin'e devretmesinin altında yatan temel neden, eğitimsiz iş gücünden kaynaklanmaktadır. Bu alanda iyi olabilmek için tarımda sanayinin etkin rol oynaması gerekmektedir. Güçlü olduğumuz yönlerde oluşturulan vizyon doğru politikaların oluşmasında yol gösterici olacaktır.

Kaynakça

Aktan, C. ve Vural, İ.(2004), *Rekabet Gücü ve Türkiye*, TİSK Rekabet Dizisi:3, Ankara.

Audretsch, D.B. (2001), *The Innovative Advantage of U.S cities. ESRC Cities, Competitiveness and Cohesion Programme Internation*, Worcester College, Oxford University, 28-30, March.

Bedir Atilla,(2009), *Uluslararası Ticarete Fiyata Dayalı Rekabet Gücü ile Endüstri içi Ticaret Arasındaki İlişki: Türk imalat Sanayi Örneği*, İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü ANKARA 2009.

Benhobib, J., Spiegel, M. (1994), *The Rule of Human Capital in Economic Development Evidence From Aggregate Cross Country Data*, Journal of Monetary Economics, 34, s.143-173.

Commission of the European Communities, (2006), *Economic reforms and competitiveness: Key measures from the European Competitiveness Report*, Communication from the Commission, COM (2006) 697 Final.

Dulupçu, M.A. (2001), *Küresel Rekabet Gücü*, Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme, Nobel 2001.

Küresel Rekabet Forumu (2011), *Türkiye'nin Küresel Rekabet Düzeyi*, Dünya Ekonomik Forumu, Küresel Rekabetçilik Raporu'na Göre Bir Değerlendirme, Kasım.

Man, T.W.Y., Lau, T. ve Chan, K.F. (2002), *The competitiveness of small and medium enterprises, A conceptualization*

with focus on entrepreneurial competencies, Journal of Business Venturing, 17:2, March, s.123-142.

Martin, R. L. (2003), *A Study On The Factors Of Regional Competitiveness, A Final Reporter The European Commission Directorate-General Regional Policy*, University Of Cambridge, Cambridge Econometrics and Ecorys-NEI, 24, November.

World Economic Forum (2014-2015), (2013-2014), (2012-2013), (2011-2012), (2010-2011), www.weforum.org (Erişim tarihi: 12.10.2014).